

productivity formation (the mass of muscle, bone, adipose tissue) and its quality in meat – skin rabbit be the combined type of feeding at the age of 1–30–45–60–90–120–150 days. Slaughter output is defined. The intensity of growth and development of the rabbits is established, taking into account absolute, daily average and relative increments. Exterior features of the young animals development are determined by linear measurements. The higher consumer quality products obtaining provided the combined type of feeding.

Key words: absolute and relative increment, combined type of feeding, rabbit meat, meat productivity, average daily increment.

УДК 636.2.034.082.23

ПРОДУКТИВНЕ ДОВГОЛІТТЯ КОРІВ МОЛОЧНИХ ПОРІД ЗА РІЗНОЇ ЇХ ЛІНІЙНОЇ НАЛЕЖНОСТІ

Бабік Н. П., к. с.-г. н, докторант

Інститут розведення і генетики тварин ім. М. В. Зубця НААН

Федорович Є. І., д. с. -г. н., професор

Інститут біології тварин НААН

Наведено дані щодо впливу лінійної належності корів молочних порід на показники їх продуктивного довголіття. Встановлено, що серед поголів'я голштинської породи найбільшою кількістю лактацій за життя та найвищими довічними надоями характеризувалися корови лінії Хеневе 1629391, серед української чорно-рябої молочної – тварини лінії Р. Сайтейшина 267150, а серед української червоно-рябої молочної – корови лінії Інгансе 343514. Сила впливу лінії на показники тривалості життя, продуктивного використання, лактування і кількість лактацій за життя суттєвішою була у корів української червоно-рябої молочної породи (16,9 – 17,7 %), а на довічний надій та довічну кількість молочного жиру – у тварин голштинської породи.

Ключові слова: порода, корови, лінія, продуктивне довголіття, сила впливу.

Селекційний процес удосконалення молочної худоби у зв'язку з інтенсифікацією галузі постійно змінює пріоритети добору серед селекціонованих ознак. Економічна ефективність виробництва молока значно залежить від генетичного потенціалу корів, тривалості продуктивного використання та рівня їх показників довічної молочної продуктивності [6, 8]. Важливу роль в ефективності селекції відіграє розведення тварин за лініями. Цей метод дотепер залишається провідним у поліпшенні створених та існуючих порід і типів тварин. При використанні генетичних принципів розведення за лініями необхідно досконало вивчити генеалогічну структуру підслідних порід, виявити кращі генеалогічні формування і намітити найбільш перспективні для подальшого їхнього вдосконалення, встановити можливості використання ефекту поєднання [6].

Необхідність селекції молочної худоби на довголіття зумовлюється спадковою залежністю показників тривалості господарського використання і довічної продуктивності тварин. У вітчизняних та зарубіжних літературних джерелах зустрічається багато тверджень щодо впливу спадковості ліній, бугаїв-плідників та типів підбору батьківських пар на показники довічної продуктив-

ності корів [1, 3, 4, 7, 14]. Проте, на думку С. В. Пашенко [9], довічна продуктивність корів є складною полігенною ознакою і характеризується невисокою успадкованістю, що обмежує можливості масової селекції, а тому на тривалість використання і довічну продуктивність корів серед генетичних факторів найбільший вплив чинить індивідуальна спадковість бугаїв-плідників. На переконання Ю. П. Полупана [10], добір слід проводити як серед батьків, так і серед кращих за показниками продуктивного довголіття матерів. Свідченням цього, на його думку, є наближені значення коефіцієнтів успадкованості, вираховані шляхом «мати-дочка» (7,6 – 48,9 %) названих показників та сили впливу на ці показники батька (6,4 – 34 %).

Селекційно-племінна робота з українською чорно- та червоно-рябою молочними породами проводиться за принципом відкритої популяції, тобто більша частина поголів'я порід удосконалюється за рахунок вбирного схрещування із бугаями голштинської породи. Тому постійний аналіз селекційного процесу у породі та в її окремих генеалогічних формуваннях, зокрема, в лініях, з метою встановлення оптимальних шляхів проведення селекційної роботи з породами є актуальним [12]. Виявлення та оцінка ліній, нащадки яких здатні до тривалого продуктивного використання, на думку Т. П. Шкурко [13], дозволить здійснювати оптимізуючу селекцію на подовження термінів використання корів.

З огляду на це, метою наших досліджень було вивчити вплив лінійної належності корів молочних порід на тривалість та ефективність їх довічного використання.

Матеріали та методи досліджень. Дослідження проведені на коровах голштинської, української чорно- та червоно-рябої молочних порід. Ретроспективний аналіз тривалості та ефективності довічного використання корів здійснювали за методикою Ю. П. Полупана [11]. До вибірки залучено інформацію первинного зоотехнічного обліку 15 господарств різних областей України (Івано-Франківської, Львівської, Волинської, Рівненської, Тернопільської, Вінницької, Київської, Черкаської, Чернігівської та Кіровоградської). Для оцінки тривалості та ефективності довічного використання по кожній досліджуваній корові враховували інформацію про дату народження, дату першого отелення, дату вибуття зі стада. По кожній лактації (включно з можливо незакінченою останньою) враховували її тривалість, надій та вихід молочного жиру за всю лактацію. На підставі вищенаведених показників для кожної тварини вираховували тривалість життя, господарського використання і лактування, довічний надій, середній довічний вміст жиру в молоці, довічний вихід молочного жиру, середній надій на один день життя, на один день господарського використання та на один день лактування, коефіцієнт лактування (КЛ).

Коефіцієнт господарського використання (КГВ) вираховували за формулою [2]:

$$\text{КГВ} = \frac{\text{Тривалість життя} - \text{Вік при першому отеленні}}{\text{Тривалість життя}}$$

Статистичну обробку даних здійснювали за допомогою програмного пакету Microsoft Excel та "Statistica 6.1" за Г. Ф. Лакиным [5]. Результати середніх значень вважали статистично вірогідними при $P < 0,05$ (¹), $P < 0,01$ (²), $P < 0,001$ (³).

Результати досліджень. Встановлено, що піддослідне поголів'я корів голштинської породи належало до 18 ліній. Найбільш чисельними виявилися лінії Чіфа 1427381, Старбака 352790, Елевейшна 1491007, Белла 1667366, Валіанта 1650414, Кевеліе 1620273, Дж. Бесна 5694028588, Маршала 2290977 та Хенева 1629391 (табл. 1). Найдовше використовувалися у стаді (4,50 лактації) тварини

лінії Хене́ве. Вони відзначалися і найвищою довічною продуктивністю. Названа лінія у підконтрольній популяції представлена 9 бугаями.

Найнижчі показники тривалості та ефективності довічного використання спостерігалися у корів лінії Дж. Бесна. Різниця за тривалістю життя між тваринами цієї лінії та лінії Хене́ве становила 1267 днів ($P<0,001$) або 43,8 %, за тривалістю господарського використання – 1119 днів ($P<0,001$) або 57,0 %, за довічною кількістю лактацій – 2,94 ($P<0,001$) або 65,3 %, за довічним надоем – 15931 кг ($P<0,001$) або 57,9 % та за довічною кількістю молочного жиру – 543 кг ($P<0,001$) або 57,3 %. Достовірна перевага корів останніх за зазначеними показниками спостерігалася і над особинами інших досліджуваних ліній.

Таблиця 1

Тривалість та ефективність довічного використання корів різних ліній голштинської породи, $M\pm m$

Лінія	n	Тривалість, днів		Кількість лактацій	Довічна продуктивність, кг	
		Життя	продуктивного використання		надій	молочний жир
Чіфа 1427381	828	1824±17,6 ³	956±16,5 ³	2,07±0,04 ³	17336±348,5 ³	613±12,8 ³
Старбака 352790	686	2113±29,7 ²	1212±28,4 ³	2,59±0,07 ³	19472±522,6 ²	690±19,1 ³
Елевейшна 1491007	402	2076±38,2 ²	1182±37,1 ³	2,63±0,09 ³	20405±704,1 ¹	729±26,4 ¹
Белла 1667366	278	1964±35,9 ²	1070±35,0 ³	2,71±0,09 ³	18162±622,4 ²	644±22,9 ²
Валіанта 1650414	194	2304±63,7 ¹	1307±57,0 ²	2,73±0,13 ³	18053±806,2 ²	643±29,9 ²
Кевеліе 1620273	88	2003±51,1 ²	1172±51,7 ³	2,64±0,14 ³	17979±917,8 ²	634±32,7 ²
Дж. Бесна 5694028588	82	1626±46,4 ³	845±45,0 ³	1,56±0,09 ³	11597±616,3 ³	404±23,1 ³
Маршала 2290977	36	1748±60,1 ³	925±59,4 ³	1,61±0,14 ³	14373±1174,5 ³	495±45,5 ³
Хене́ве 1629391	32	2893±266,0	1964±222,7	4,50±0,45	27528±2856,4	947±94,3

Примітка. Вірогідність різниці вказана при порівнянні до найбільшого значення.

Корови української чорно-рябої молочної породи належали до 22 ліній. Найбільше нащадків належали до лінії Чіфа 1427381, Елевейшна 1491007, Старбака 352790 та Валіанта 1650414 (табл. 2). Кращими показниками тривалості життя, продуктивного використання, кількості лактацій за життя, довічними надоями та довічною кількістю молочного жиру характеризувалися корови лінії Р. Сайтейшна 267150. Вони за цими показниками вірогідно ($P<0,05-0,001$) переважали тварин більшості ліній. Варто звернути увагу також на корів ліній С. Т. Рокіта 252803 та Р. Совріна 198998. Вони за тривалістю продуктивного використання, кількістю лактацій за життя, довічним надоем та довічною кількістю молочного жиру займали друге та третє місце відповідно.

Таблиця 2

Тривалість та ефективність довічного використання корів різних ліній української чорно-рябої молочної породи,
M±m

Лінія	n	Тривалість, днів		Кількість лактацій	Довічна продуктивність, кг	
		життя	продуктивного використання		надій	молочний жир
А. Адема 30587	156	2529±47,2 ³	1331±48,5 ³	2,99±0,11 ³	20005±819,7 ²	738±30,2 ²
Дж. Бесна 5694028588	98	1474±50,1 ³	694±40,2 ³	1,59±0,10 ³	10348±468,6 ³	379±17,6 ³
Елевейшна 1491007	2318	2082±14,1 ³	1130±13,9 ³	2,59±0,03 ³	15589±196,9 ³	569±7,2 ³
Белла 1667366	668	1869±21,0 ³	948±19,8 ³	2,20±0,05 ³	14567±284,9 ³	532±10,4 ³
Кевеліе 1620273	230	2063±35,3 ³	1201±35,8 ³	2,74±0,09 ³	17542±542,6 ³	641±19,8 ³
П.Астронавта 1458744	98	2409±71,3 ³	1504±67,8 ³	3,25±0,17 ²	18364±1065,0 ³	670±39,5 ³
Чіфа 1427381	3916	2007±10,2 ³	1106±9,7 ³	2,48±0,02 ³	16137±145,2 ³	587±5,3 ³
Р.Сайтейшна 267150	30	3051±125,8	1985±105,9	4,27±0,25	26338±1687,6	958±60,7
Р. Совріна 198998	100	2800±94,0	1642±96,1 ¹	3,70±0,23	20397±1520,7 ²	743±55,1 ²
Валіанта 1650414	1198	2393±24,3 ³	1386±22,9 ³	2,99±0,05 ³	17690±310,0 ³	647±11,4 ³
С.Т.Рокіта 252803	224	2749±67,9 ¹	1782±68,3	3,92±0,15	23361±845,8	849±30,7
Старбака 352790	1388	1693±14,9 ³	831±13,6 ³	1,93±0,03 ³	14118±225,3 ³	516±8,2 ³

Найгіршими за досліджуваними показниками продуктивного довголіття виявилися корови ліній Дж. Бесна 5694028588 та Старбака 352790.

Підконтрольне поголів'я української червоно-рябої молочної породи належало до 8 ліній (табл. 3). Найчисельнішими були лінії Чіфа 1427381, Старбака 352790 та Елевейшна 1491007. Найвищими показниками тривалості життя, продуктивного використання, кількості лактацій за життя, довічного надою та довічної кількості молочного жиру характеризувалися тварини лінії Інгансе 343514. Вони за названими показниками у більшості випадків високодостовірно переважали тварин усіх інших досліджуваних ліній (виняток – тривалість життя і продуктивного використання у тварин лінії Хеневе 1629391). Високі показники продуктивного довголіття мали корови лінії Хеневе. Вони лактували у стаді 3,63 лактації, а їх довічний надій становив 21312 кг.

Таблиця 3

Тривалість та ефективність довічного використання корів різних ліній української червоно-рябої молочної породи, $M \pm m$

Лінія	n	Тривалість, днів		Кількість лактацій	Довічна продуктивність, кг	
		життя	продуктивного використання		надій	молочний жир
Інгансе 343514	100	2842±86,6	1887±90,0	4,32±0,23	27268±1486,1	1042±57,8
Чіфа 1427381	260	1659±31,3 ³	782±28,1 ³	1,96±0,07 ³	14570±514,5 ³	555±19,9 ³
Елевейшна 1491007	190	1451±32,2 ³	668±28,4 ³	1,81±0,07 ³	12282±504,4 ³	469±19,6 ³
Р.Сайтейшна 267150	82	2098±105,6 ³	1192±96,6 ³	2,54±0,21 ³	15652±1232,3 ³	600±47,5 ³
Р. Совріна 198998	56	2017±156,8 ³	1146±146,4 ³	2,75±0,28 ³	15306±1506,4 ³	590±58,0 ³
Каділлака 2046246	73	1788±42,2 ³	953±36,2 ³	2,07±0,10 ³	15334±600,7 ³	602±22,6 ³
Старбака 352790	206	1873±47,5 ³	1019±43,6 ³	2,44±0,10 ³	16934±672,0 ³	649±26,3 ³
Хеневе 1629391	128	2646±86,9	1663±83,2	3,63±0,18 ¹	21312±1100,6 ²	831±42,1 ²

Найменшими показниками тривалості життя, продуктивного використання, кількості лактацій за життя, довічного надою та довічної кількості молочного жиру відзначалися корови лінії Елевейшна та Чіфа.

Аналіз тривалості та ефективності продуктивного довголіття тварин, які походили від плідників різних ліній показав, що з поміж поголів'я голштинської худоби найдовше лактували у стаді та мали найвищі довічні надої дочки бугая Рока 373840409 з лінії Р. Совріна (4,71 лактації та 46530 кг відповідно), бугая Лорда 661287 з лінії Елевейшна (4,50 лактації та 35213 кг) і бугая Е. Самба 3035115974 з лінії Белла (4,30 лактації та 19260 кг). Крім того, довічні надої у дочок плідників Бг. Родео 276426266161 (лінія Белла), Інго 27677179331 (лінія Чіфа) та В. Астрономера 2160438 (лінія Старбака) сягали понад 20000 кг.

Серед поголів'я української чорно-рябої молочної породи лідерами за кількістю лактацій за життя і довічним надоем були дочки плідника української селекції Абрикоса 5806 (6,2 лактації та 38401 кг відповідно), який походить від лінії С. Т. Рокіта. Нащадки бугая Боб-Хаббі 2109267 (лінія Валіанта) лактували у стаді 5,6 лактації, а їх довічний надій становив 29279 кг. Дещо нижчими ці показники були у дочок плідника Пресбітера 27621490100 (лінія Старбака) (3,6 лактації та 26719 кг).

З поміж поголів'я української червоно-рябої молочної породи найкращими показниками продуктивного довголіття характеризувалися дочки бугая Хлора 2052 (лінія Сьюпріма). Кількість лактацій за життя у них становила 7,73, а довічний надій – 41000 кг. Слід також звернути увагу на нащадків бугаїв В. М. Дена 5510544 (лінія Інгансе) та В. Тексел Кіна 393522 (лінія Хенева). Ці тварини лактували понад 4 лактації, а їх довічний надій перевищував 28500 кг.

Таким чином, проведений аналіз свідчить, що показники тривалості та ефективності довічного використання корів молочних порід безумовно залежать від їх лінії, однак, проводячи добір тварин за цими показниками, потрібно враховувати ще й індивідуальну спадковість бугаїв-плідників.

Встановлено, що серед досліджуваних порід сила впливу лінії на показники тривалості життя, продуктивного використання, лактування і кількість лактацій за життя суттєвішою була у корів української червоно-рябої молочної породи (16,9-17,7 %), а на довічний надій та довічну кількість молочного жиру – у тварин голштинської породи (табл. 4).

Таблиця 4

Сила впливу лінії на показники продуктивного довголіття корів різних порід, $\eta^2 \pm S.E.$, %

Показник	Порода		
	голштинська	українська чорно-ряба молочна	українська червоно-ряба молочна
Кількість тварин, голів	2797	12908	1447
Тривалість, дні:			
- життя	16,7 \pm 1,04 ³	15,9 \pm 0,36 ³	17,7 \pm 1,28 ³
- продуктивного використання	16,5 \pm 1,04 ³	12,9 \pm 0,36 ³	17,4 \pm 1,33 ³
- лактування	16,8 \pm 1,04 ³	13,3 \pm 0,36 ³	16,9 \pm 1,40 ³
Довічна продуктивність:			
- надій, кг	18,3 \pm 1,04 ³	8,7 \pm 0,36 ³	12,5 \pm 1,55 ³
- середній вміст жиру в молоці, %	6,9 \pm 1,07 ³	4,6 \pm 0,36 ³	9,6 \pm 1,64 ³
- кількість молочного жиру, кг	19,0 \pm 1,03 ³	8,7 \pm 0,36 ³	12,6 \pm 1,55 ³
Лактацій за життя	16,6 \pm 1,04 ³	10,5 \pm 0,36 ³	16,9 \pm 1,40 ³

Найменший вплив лінійна належність справляла на показники довічного використання корів української чорно-рябої молочної породи (4,6 – 15,9 %).

Висновки:

1. Встановлено, що тривалість та ефективність довічного використання корів молочних порід залежала від лінії. Серед поголів'я голштинської породи найбільшою кількістю лактацій за життя та найвищими довічними надоями характеризувалися корови лінії Хенева 1629391, серед української чорно-рябої молочної – тварини лінії Р. Сайтейшна 267150, а серед української червоно-рябої моло-

чної – корови лінії Інгансе 343514. Найгіршими за названими показниками виявилися тварини лінії Дж. Бесна 5694028588 у голштинській та українській чорно-рябій молочній породах та корови лінії Елевейшна 1491007з поміж поголів'я української червоно-рябої молочної породи.

2. Належність корів до певних ліній є вірогідно впливовим фактором на показники тривалості життя, продуктивного використання, лактування, кількості лактацій за життя, основних ознак молочної продуктивності корів голштинської та української чорно-рябої і червоно-рябої порід, разом з тим сила його впливу була суттєвішою у корів української червоно-рябої молочної породи (16,9 – 17,7 %), а на довічний надій та довічну кількість молочного жиру – у тварин голштинської породи.

Бібліографічний список

1. Бабік Н. П. Вплив генотипових чинників на тривалість і ефективність довічного використання корів голштинської породи / Н. П. Бабік // Розведення і генетика тварин. – 2017. – Вип. 53. – С. 61–69.

2. Відтворювальна здатність чорно-рябих корів різного походження і генотипів в умовах українського Полісся / Пелехатий М. С., Шипота М. С., Волківська З. О., Федоренко Т. В. // Розведення і генетика тварин. – 1999. – Вип. 31–32. – С. 180–182.

3. Казанцева Е. С. Показатели продуктивного долголетия коров черно-пестрой породы в зависимости от линейной принадлежности / Е. С. Казанцева // Аграрный вестник Урала. – 2015. – № 6 (136). – С. 51–53.

4. Кузнецов А. Влияние быков на долголетие и продуктивность дочерей / А. Кузнецов // Молочное и мясное скотоводство. – 2009. – № 5. – С. 12–13.

5. Лакин Г. Ф. Биометрия : учеб. пособ. / Лакин Г. Ф. – 4-е изд., перераб. и доп. – Москва: Высшая школа, 1990. – 352 с.

6. Мінливість довічної продуктивності корів української чорно-рябої молочної породи залежно від генеалогічних формувань / Л. М. Хмельничий, А. М. Салогуб, А. П. Шевченко, С. Л. Хмельничий, О. О. Білоног, К. Ю. Бурлаченко, О. М. Коваль / Вісник Сумського національного аграрного університету. – Суми, 2012. – Вип. 10(20). – С. 12–17.

7. Молочна продуктивність корів одержаних при внутрішньолінійному підборі та міжлінійних кроссах / Л. М. Хмельничий, А. М. Салогуб, В. М. Бондарчук, А. П. Шевченко // Науково-теоретичний збірник Житомирського національного агроєкологічного університету. – Житомир, 2015. – Т. 3, № 2 (52). – С. 51–56.

8. Молочна худоба Миколаївщини / Ю. Полупан, Р. Мащенко, Н. Розмаріца, Л. Левченко, О. Молдованова / Тваринництво України. – 2007. – № 6. – С.17–21.

9. Пащенко С. В. Повышение эффективности селекции молочного скота на продуктивное долголетие / С. В. Пащенко // Нива Поволжья. – 2010. – № 1. – С. 83–86.

10. Полупан Ю. П. Генетична детермінація тривалості та ефективності довічного використання чорно-рябої молочної худоби / Ю. П. Полупан // Розведення і генетика тварин. – Київ: Аграрна наука, 2015. – Вип. 49. – С. 118–133.

11. Полупан Ю. П. Методика оцінки селекційної ефективності довічного використання корів молочних порід / Ю. П. Полупан // Методологія наукових досліджень з питань селекції, генетики та біотехнології у тваринництві : матеріали

наук.-теор. конф. (Чубинське, 25 лютого 2010 р.). – Київ: Аграрна наука, 2010. – С. 93–95.

12. Ставецька Р. В. Аналіз ефективності використання ліній в генезисі української червоно-рябої молочної породи / Р. В. Ставецька // Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. – Вінниця, 2011. – № 6 (46). – С. 120–126.

13. Шкурко Т. П. Вплив лінійної належності корів на тривалість їхнього продуктивного використання / Т. П. Шкурко // Вісник аграрної науки. – 2009. – № 9. – С. 26–29.

14. Analysis of longevity traits and lifetime productivity of crossbred in the Tropical Highlands of Ethiopia / K. Effa, D. Hunde, M. Shumiye, R. H. Silasie // J. of Cell and Animal Biology. – 2013. – Vol. 7, No. 11. – P. 138–143.

References

1. Babik, N. P. (2017). Vplyv henotypovykh chynnykiv na tryvalist i efektyvnist dovichnoho vykorystannia koriv holshtynskoi porody. [The influence of genotype factors on the duration and effectiveness of life-time use of Holstein breed cows]. *Rozvedennia i henetyka tvaryn. – Animal breeding and genetics*, 53, 61–69 (in Ukrainian).

2. Pelekhatyi, M. S., Shypota, M. S., Volkivska, Z. O., Fedorenko, T. V. (1999). Vidtvoriuvalna zdattist chorno-riabykh koriv riznoho pokhodzhennia i henotypiv v umovakh ukrainskoho Polissia [Reproductive capacity of black-rumpy cows of different origins and genotypes in the conditions of the Ukrainian Polissya]. *Rozvedennia i henetyka tvaryn. – Animal breeding and genetic*, 31–32, 180–182 (in Ukrainian).

3. Kazantseva, E. S. (2015). Pokazateli produktivnogo dolgoletiya korov chorno-pestroy porodyi v zavisimosti ot lineynoy prynadlezhnosti [Indicators of productive longevity of black-and-motley breed cows, depending on linearity]. *Agrarnyyi vestnik Urala. – Agrarian Bulletin of the Urals*, 6(136), 51–53 (in Russian).

4. Kuznetsov, A. (2009). Vliyanie bykov na dolgoletie i produktivnost docherey. [The influence of bulls on the longevity and productivity of daughters]. *Molochnoe i myasnoe skotovodstvo. – Dairy and beef cattle breeding*, 5, 12–13 (in Russian).

5. Lakin, G. F. (1990). Biometriya [Biometrics]: uchebnoe posobie – 4-e izd., pererab. i dop. Moscow : Vysshaya shkola. (in Russian).

6. Khmelnychi, L. M., Salohub, A. M., Shevchenko, A. P., Khmelnychi, S. L., Bilonoh, O. O., Koval, O. M. (2012). Minlyvist dovichnoi produktyvnosti koriv ukrainskoi chorno-riaboi molochnoi porody zalezho vid henealohichnykh formuvan [The variability of lifetime productivity of cows of Ukrainian black-and-white milk breed depending on genealogical formations]. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. – Bulletin of the Sumy National Agrarian University*, 10(20), 12–17 (in Ukrainian).

7. Khmelnychi, L. M., Salohub, A. M., Bondarchuk, V. M., Shevchenko, A. P. (2015). Molochna produktyvnist koriv oderzhanykh pry vnutrishnoliniinomu pidbori ta mizhliniinykh krossakh [Dairy productivity of cows obtained with intra-linear selection and interlinear crosses]. *Naukovo-teoretychnyi zbirnyk Zhytomirskoho natsionalnoho ahroekolohichnoho universytetu. – Scientific and Theoretical Collection of Zhytomyr National Agroecological University*, 2(52), 51–56 (in Ukrainian).

8. Polupan, Yu., Mashchenko, R., Rozmaritsa, N., Levchenko, L., Moldovanova, O. (2007). Molochna khudoba Mykolaivshchyny [Dairy cattle of

Mykolayiv region]. *Tvarynnytstvo Ukrainy. – Animal husbandry of Ukraine*, 6, 17–21 (in Ukrainian).

9. Paschenko, S. V. (2010). Povyshenie effektivnosti selektsii molochnogo skota na produktivnoe dolgoletie [Increasing the efficiency of breeding dairy cattle for productive longevity]. *Niva Povolzhya. – Niva of the Volga region*, 1, 83–86 (in Russian).

10. Polupan, Yu. P. (2015). Henetychna determinatsiia tryvalosti ta efektyvnosti dovichnoho vykorystannia chorno-riaboi molochnoi khudoby [Genetic determination of the duration and effectiveness of life-long use of black-and-dairy cattle]. *Rozvedennia i henetyka tvaryn. – Animal breeding and genetics*, 49, 118–133 (in Ukrainian).

11. Polupan, Yu. P. (2010). Metodyka otsinky selektsiinoi efektyvnosti dovichnoho vykorystannia koriv molochnykh porid [Method of estimation of breeding efficiency of lifetime use of dairy cows]. *Metodolohiia naukovykh doslidzhen z pytan selektsii, henetyky ta biotekhnolohii u tvarynnytstvi: materialy naukovykh teoretychnoi konferentsii (Chubynske, 25 liutoho 2010 roku)*. Kyiv: Ahrarna nauka, 93–95 (in Ukrainian).

12. Stavetska, R. V. (2011). Analiz efektyvnosti vykorystannia linii v henezysi ukrainskoi chervono-riaboi molochnoi porody [Analysis of the efficiency of the use of lines in the genesis of the Ukrainian red-haired milk breed]. *Zbirnyk naukovykh prats Vinnytskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. – Collection of scientific works of Vinnytsia National Agrarian Universit.*, 6 (46), 120–126 (in Ukrainian).

13. Shkurko, T. P. (2009). Vplyv liniinoi nalezhnosti koriv na tryvalist yikhnoho produktyvnoho vykorystannia [Influence of cows linear dependence on the duration of their productive use]. *Visnyk ahrarnoi nauky. – Bulletin of Agrarian Science*, 9, 26–29 (in Ukrainian).

14. Effa, K., Hunde, D., Shumiye, M., Silasie, R. H. (2013). Analysis of longevity traits and lifetime productivity of crossbred in the Tropical Highlands of Ethiopia. *Journal of Cell and Animal Biology*, 7 (11), 138–143.

ПРОДУКТИВНОЕ ДОЛГОЛЕТИЕ КОРОВ МОЛОЧНЫХ ПОРОД ПРИ РАЗНОЙ ИХ ЛИНЕЙНОЙ ПРИНАДЛЕЖНОСТИ

Бабик Н. П., Институт разведения и генетики животных им. М. В. Зубца НААН

Федорович Е. И., Институт биологии животных НААН

Приведены данные о влиянии линейной принадлежности коров молочных пород на показатели их продуктивного долголетия. Установлено, что среди поголовья голштинской породы наибольшим количеством лактаций при жизни и высокими пожизненными удоям характеризовались коровы линии Хеневе 1629391, среди украинской черно-пестрой молочной – животные линии Р. Сайтейшина 267150, а среди украинской красно-пестрой молочной – коровы линии Ингансе 343514. Сила влияния линии на показатели продолжительности жизни, продуктивного использования, лактирования и количества лактаций при жизни более существенной была у коров украинской красно-пестрой молочной породы (16,9-17,7 %), а на пожизненный удой и пожизненное количество молочного жира – у животных голштинской породы.

Ключевые слова: порода, коровы, линия, продуктивное долголетие, сила влияния.

DIFFERENT LINES OF DAIRY COWS PRODUCTIVE LONGEVITY

Babik N. P., Institute of Animal Breeding and Genetics n.a. M. V. Zubets of NAAS

Fedorovych Ye. I., Institute of Animal Biology of NAAS

The data on the influence of the linear belonging of dairy cows on their influence to productive longevity are given. It was established that among the Holstein breeding stock, the largest number of lactation per life and the highest milky yields was characterized by the cows of the line Heneve 1629391, among the Ukrainian Black-and-White – an animal of R. Sateyshna 267150 line, and among the Ukrainian Red-and-White dairy cows - of Inganse 343514 line. The power of influence of the line on life expectancy, productive use, lactation and the number of lactations in life was more significant in the cows of Ukrainian Red-and-White breed (16.9-17.7 %), but on life-long yield and life-long amount of milk fat – in the Holstein breed.

Key words: breed, cows, line, productive longevity, power of influence.

УДК 636.32/.38.082;637.513:637.62

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЯКОСТІ ВОВНИ У ЯГНЯТ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ ТА ІНТЕНСИВНОСТІ РОСТУ

Бойко Н. В., к. с.-г. н.

Інститут тваринництва НААН

У статті розкриті особливості формування якості вовни у ягнят різних генотипів та інтенсивності росту. Дослідженнями встановлено, що основні фізико-технічні показники вовни ягнят обумовлені генотипом і коливаються залежно від віку. Доведено, що вовні баранців I групи, які отримували експериментальну добавку, властива більша інтенсивність її приросту в довжину до 4-місячного віку на 1,31 см або 69,7 %, чітко виражена рівномірна звивистість по довжині штапелю, менші зони забруднення і вимивання – на 8,0 і 3,9 %, проти ровесників II групи, що утримувались на господарському раціоні. Разом із тим, I група і за природною довжиною вовни при досягненні живої маси вище 30 кг переважала ровесників II групи – на 23,0 %; вище 40 кг – на 29,1 % і вище 50 кг – на 11,4 %. Подібна картина змін відзначалася і за істинною довжиною вовни. Найбільшу питому частку їх вовни було представлено тониною 60 якості – 77,8 % і лише 22,2 % рун із загальної чисельності вибірки мали бажану 64 якість тонини.

Ключові слова: **вовна, штапель, ягнята, генотип, інтенсивність росту, селекційно-племінна робота.**

В Україні, як в інших країнах з розвиненим вівчарством (Казахстан, Російська Федерація, Киргизстан), за останні роки значно знизилось не лише загальне поголів'я овець, але й виробництво продукції вівчарства. І тому перед фахівцями господарств та провідними науковими установами з галузі вівчарства стоять значні й складні завдання зі збільшення не лише виробництва вовни, але й поліпшення її якості.

Вовна, як найцінніша продукція тонкорунного вівчарства, її валове виробництво та рівень вовнової продуктивності відіграють вагомий роль в економічній стабільності кожного господарства, де розводять овець. Одними з визначальних показників вовнової продуктивності овець є настриги й вихід митої вовни, кількі-